

Ohcejoga gieldda hálldahusnjuolggadus

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195

Váldostivra 15.12.2022 § 64

Fápmuibohtin 1.1.2023

Beaiváduvvon 12.3.2025

[Sisdoallu](#)

I oassi Hálddahusa ja doaimea ordnen	6
1. Gieldda stivren	6
1 § Hálddahusnuolggadusa heiveheapmi	6
2 § Gieldda stivrenvuogádat	6
3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas	6
4 § Gielddaráđđehusa ságajodiheaddji barggut	6
5 § Gieldda gulahallan	6
2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna	7
6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna	7
7 § Váldostivra	7
8 § Gielddaráđđehus	7
9 § Dárkkistanlávdegoddi	7
10 § Lávdegottit	7
11 § Gieldda fitnodatlágadus	7
12 § Válgadoaibmaorgánát	7
13 § Váikkuhandoaibmaorgánát	7
3. Bargoveahkaorganisašuvdna	8
14 § Bargoveahkaorganisašuvdna	8
15 § Gielddahoavda	8
16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut	8
17 § Doaibmasuorgehoavddat (=hálddahushoavddat)	8
18 § Boađussuorgehoavddat	8
19 § Doaibmaovttadagaid hoavddat	8
20 § Fitnodatlágádusa hoavda	9
4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálddašeapmi	9
21 § Konsearnanjunnošat	9
22 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválddi juohkin	9
23 § Soahpamušaid hálddašeapmi	9
5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválddi juohku	10
24 § Gielddaráđđehusa barggut ja doaibmaváldi.	10
25 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaváldi.	10
26 § Eallinfápmo- ja teknikkalaš lávdegotti barggut ja doaibmaváldi	11
27 § Virgehálddašeaddji barggut ja doaibmaváldi	12
28 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaváldi	12
29 § Doaibmaválddi ovddos sirdin	12
30 § Doaibmaváldi mearrida áššegirjji addimis	12
31 § Ássi váldin gielddaráđđehusa giedahallamii	12
32 § Ássi váldin lávdegotti giedahallamii	12
33 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi	12
6. Doaibmaváldi bargoveahkaáššiin	13
34 § Gielddaráđđehusa oppalaš doaibmaváldi bargoveahkaáššiin	13
35 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin	13
36 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuotan	13

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

37 §	Gelbbolašvuodagaibádusat	13
38 §	Ohcanláhka almmuheapmi	13
39 §	Bálvalangaskavuhtii váldin	13
40 §	Evttoláš válljenmearrádusa nannen	14
41 §	Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahusa álgima	14
42 §	Vihkedallanvuloš virge- ja bargofriddjavuodát	14
43 §	Eará go vihkkedallanvuloš vergelobit	14
44 §	Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi	14
45 §	Virgehálldašeaddji sirdin nuppu virgegaskavuhtii	14
46 §	Siidodoaimmat	14
47 §	Virgehálldašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi	15
48 §	Virgedoaimmahusas dollen	15
49 §	Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan	15
50 §	Lupmui bidjan	15
51 §	Bálvalangaskavuoda nohkan	15
52 §	Massán dietnasiid buhtten	15
53 §	Bálkká ruovttoluottabearran	15
7.	Áššegirjehálldahusa ordnen	16
54 §	Gielddaráđđehusa áššegirjehálldahusa barggut	16
55 §	Áššegirjehálldahusa njunuš virgehálldašeaddji / doaibmaolbmog barggut	16
56 §	Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálldahusa barggut	16
7 A	Gielalaš vuoigatvuodát	17
57 §	Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuogatvuodát gielda hálldahusas	17
58 §	Gielalaš vuogatvuodát gielda doaibmamis	17
59 §	Gielalaš vuogatvuodaid ollašuvvama čuovvun ja raporteren	17
II oassi	Ruhtadoallu ja cohcin	18
8.	Ruhtadoallu	18
60 §	Bušehtaárvalus ja ekonomiiplána	18
61 §	Bušehta ollašuttin	18
62 §	Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun	18
63 §	Bušehtaárvalusa čadnivohta	18
64 §	Bušehta nuppástusat	18
65 §	Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi	19
66 §	Sihkkuplána dohkkeheapmi	19
67 §	Ruhtadoaimma dikšun	19
68 §	Mávssuin mearrideapmi	19
69 §	Áššegirjiid addimis bearran mávssut	19
9.	Olggaldas gohcin	19
70 §	Olggaldas ja siskáldas gohcin	19
71 §	Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat	20
72 §	Dárkkistanlávdegotti barggut ja raporteren	20
73 §	Čatnagasvuodaalmmuhusaide laktášeaddji barggut	20
74 §	Rehketdoallodárkkistansearvoša válljen	20
75 §	Rehketdoallodárkkisteaddji barggut	20
76 §	Dárkkistanlávdegotti addin barggut	21
77 §	Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raporteren	21

10.	Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami	21
78 §	Gielddaráđdehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	21
79 §	Lávdegotti ja stivrra siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	21
80 §	Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami	22
81 §	Siskkáldas dárkkisteami barggut	22
III oassi Stivra		23
11.	Váldostivrra doaibman	23
82 §	Váldostivrra doaibmama ordnedeami	23
83 §	Váldostivrrajoavkku čohkken ja váldostivrrajoavkku namma	23
84 §	Nuppástusat váldostivrrajoavkku čoahkus	23
85 §	Čohkkánortnet	23
12.	Váldostivrra čoahkkimat	24
86 §	Váldostivrra fásta čoahkkin ja elektrovnnalaš čoahkkin	24
87 §	Čoahkkinbovdehus	24
88 §	Evttohuslistá	24
89 §	Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus	24
90 §	Evttohuslistá ja čuvvosiid almmustahttin gieldda fierbmesiidduin	24
91 §	Joatkkačoahkkin	25
92 §	Várreáirasa bovdén	25
93 §	Mieldeorrun čoahkkimis	25
94 §	Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	25
95 §	Čoahkkima jođiheapmi	25
96 §	Ságajođiheami luohpadeapmi várreságadoalli	26
97 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	26
98 §	Easttalašvuohta	26
99 §	Áššiid gieđadallanortnet	26
100 §	Sáhkavuorut	26
101 §	Manjeapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	27
102 §	Evttohusat ja hálesteami loahpaheapmi	27
103 §	Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	27
104 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	27
105 §	Jienastanvuohki ja jienastanortnet	27
106 §	Jienasteami bohtosa gávvaheapmi	28
107 §	Doaibmabidjoálga	28
108 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	28
109 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide	28
13.	Eanetlohkoválga ja gorálaš válga	28
110 §	Válggaide guoski dábálaš mearrádusat	28
111 §	Eanetlohkoválga	29
112 §	Váldostivrra válgalávdegoddi	29
113 §	Evttohuslistáid ráhkadeapmi	29
114 §	Evttohaslistáid guođđin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun	29
115 §	Evttohaslistáid dárkkisteapmi ja vuigen	29
116 §	Evttohaslistáid ovttahttin	29
117 §	Gorálaš válgga doaimmaheapmi	30
118 §	Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi	30

14.	Lohkuváldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta	30
119 §	Váldostivraáirasiid álgagat	30
120 §	Gielddaráđđehussii čujuhan láhkai gažaldat	30
121 §	Gažahandiibmu	30
IV	Oassi Mearrádusdahkan- ja hálddabusmeannudeapmi	32
15.	Čoahkkinmeannudeapmi	32
122 §	Mearrádusaid heiveheapmi	32
123 §	Doaimaorgánaid mearrádahkanvuogit	32
124 §	Elektronnalaš čoahkkin	32
125 §	Elektrovnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi	32
126 §	Čoahkkináigi ja -báiki	32
127 §	Čoahkkinbovdehus	33
128 §	Elektrovnalaš čoahkkinbovdehus	33
129 §	Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustuhttin gieldda fierbmesiidduin	33
130 §	Joatkačoahkkin	33
131 §	Várrelahtun bovden	33
132 §	Mieldeorrun čoahkkimis	33
133 §	Gielddaráđđehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain	34
134 §	Čoahkkima almmolašvuohta	34
135 §	Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	34
136 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	34
137 §	Čoahkkima jođideapmi ja sáhkavuorut	34
138 §	Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahkes ášši giedahallan	34
139 §	Áššegiedahallit	34
140 §	Ovdanbuktin	35
141 §	Easttalašvuohta	35
142 §	Marjideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	35
143 §	Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi	35
144 §	Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	36
145 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	36
146 §	Jienasteapmi ja válga	36
147 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	36
148 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda lahtuide	37
149 §	Mávssut luohhámušdoaimma dikšumis	37
16.	Eará mearrádusat	38
150 §	Álggavuoigatvuohta	38
151 §	Álgaga giedahallan	38
152 §	Álgaga dahkkái addin diedđut	38
153 §	Bargofápmobálvalusat	38
154 §	Áššegirjjiid vuolláičállin	38
155 §	Duođaštuslaš diehtunaddima vuostáváldin	39

I oassi

Hálddahusa ja doaimma ordnen

1. Gieldda stivren

1 § Hálddahusnuolggadusa heiveheapmi

Ohcejoga gieldda hálddahusa ja doaimma ordnemis sihke mearrádusdahkan- ja čeahkinmeannudan-vugiin čuovvut dán hálddahusnuolggadusa mearrádusaid, jos lágas ii leat nuppeláhkai mearriduvvon.

2 § Gieldda stivrenvuogádat

Gieldda stivren vuodđuduvvá gieldastrategijai, ekonomijaplánii, bušehttii sihke eará váldostivra mearrádusaide.

Váldostivra vástida gieldda doaimmas ja ekonomijas, geavaha gieldda mearridanválddi ja sirdá doaimmaválddis hálddahusnuolggadusa mearrádusain.

Gielddaráđđehus vástida váldostivra mearrádusaid válmmaštallamis, ollašuhttimis ja lágalašvuoda bearráigeahčus.

Gielddaráđđehus stivre gieldda doaimma, hálddahusa ja ekonomija. Gielddaráđđehus vástida gieldda doaimma oktiheiveheamis ja oamasteaddjistivremis sihke gieldda bargoveahkapolitihkas ja fuolaha gieldda siskkáldas gohcmis ja riskkaidhálddašeami ordnemis.

Gielddahoavda stivre gielddaráđđehusa vuložin hálddahusa, ekonomijadikšuma ja eará doaimma. Gielddahoavda vástida áššiid válmmaštallamis gielddaráđđehusa gieđahallama várás.

3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas

Gielddaráđđehusa áššemeannudeaddjin lea gielddahoavda. Go gielddahoavda lea eret dahje lea easttalaš, áššemeannudeaddjin doibme guhte lea su sadjásažžan mearriduvvon.

4 § Gielddaráđđehusa ságajodiheaddji barggut

Gielddaráđđehusa ságajodiheaddji

- stivre gieldastrategijja sihke gielddaráđđehusa doaimmaid ollašuhttima gáibidan politihkalaš oktasašbarggu ja ollašuhtta politihkalaš joavkkuiguin dan ságastallama maid áššiid gieđahallan gáibida sihke doallá heivvolaš vuogi mielde oktavuoda gieldda ássiide ja eará čanusjoavkkuide
- vástida gielddahoavdda hoavdasoahpamuša válmmaštallamis ja fuolaha gielddaráđđehusa ja váldostivrra laktimis válmmaštallanprosessii áššáigullelaš láhkai
- vástida das, ahte gielddahoavddaiguin čađahuvvo jahkásaččat ulbmil- ja árvoštallanságastallamat.

5 § Gieldda gulahallan

Gielddaráđđehus stivre gieldda doibmii guoski gulahallama. Gielddaráđđehus dohkkeha almmolaš rávvagiid gulahallama ja márkanastima prinsihpain sihke nammada gulahallamis vástideaddji virgehálddašeaddjiid.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Doaibmaorgánat láhččet iežaset doibmasuorggis vejolašvuođaid čađačuovgi doaibmamii áššiid válmmaštallamis ja mearrádusdahkamis.

Gielddaráđdehus, lávdegottit, gielddahoavda sihke doaibmasurggiid njunuš virgehálddašeaddjit fuolahit, ahte gielda ássit ja bálvalusiat geavaheaddjit oččot doarvái dieđuid válmmaštallama vuloš ja almmolaččat mearkkašahkti áššiin ja sáhttet oassálastit ja váikkuhit dáid áššiid válmmaštallamii. Gulahallamis geavahuvvo čielga ja áddehahtti giella ja vuhtii váldojit gielda iešguđet ássijoavkkuid dárbbut sihke sámi giellalágas čuovvu sámegeilat gieldalaččaid vuoigatvuođat.

2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna

6 § Ohcejoga gielda doaibmaorgánaorganisašuvdna

Govvátus gielda doaibmaorgánaorganisašuvnnas lea hálddahunjuolggadusa čuovusin.

7 § Váldostivra

Váldostivrras leat 15 áirasa. Váldostivrra ságajođiheaddjiid guoski mearrádusat leat 85 §:s.

8 § Gieldaráđdehus

Gielddaráđdehusas leat 7 lahtu, geain váldotivra vállje gielddaráđdehusa ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji. Juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

9 § Dárkkistanlávdegoddi

Dárkkistanlávdegottis leat 3 lahtu, geain váldotivra vállje lávdegotti gielddaráđdehusa ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji. Juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu. Ságajođiheaddji ja várreságajođiheaddji galget leat áirasat. Juohkehaš lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

10 § Lávdegottit

- Čuvgehuslávdegottis leat 7 lahtu.

- Eallinfápmo- ja tehnikkalaš lávdegottis leat 9 lahtu.

Váldostivra vállje lávdegottiid lahtuin ságadoalli ja várreságadoalli. Lávdegotti juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

11 § Gielda fitnodatlágadus

Lasihuvvo dárbbu mielde.

12 § Válgadoaibmaorgánat

Guovddášválgalávdegottis, válgalávdegottis ja válgadoaibmagottiin mearriduvvo válgalágas.

13 § Váikkuhandoaibmaorgánat

Gielddas lea nuoraidstivra, boarrásiidráđđi ja lápmásiidráđđi, maid čoahkus, ásaheamis ja doaibmanvejolašvuođain mearrida gielddaráđdehus.

3. Bargoveahkaorganisašuvdna

14 § Bargoveahkaorganisašuvdna

Govvádus gieldda bargoveahkaorganisašuvnnas lea hálddahusnjuolggadusa čuovusin.

15 § Gielddahoavda

Gielddahoavda vástida gielddaráđdehusa doaibmasuorggi doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimmaid gielddaráđdehusa vuollásažžan.

Gielddaráđdehus mearrida gielddahoavdda sadjásačča, guhte dikšu gielddahoavdda bargguid go gielddahoavda lea eret dahje easttalaš.

16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut

Gielddaráđdehus mearrida doaibmasurggiid gaskasaš bargujuogus dáinna oasiin go hálddahusnjuolggadusas ii leat áššis mearriduvvon.

17 § Doaibmasuorgehoavddat (=hálddahushoavddat)

Gieldda doaimmat ja bargoveahka juohkásit

- dárkkistanlávdegotti vuollásaš ruhtadoalldárkkisteapmái
 - gielddaráđdehusa vuollásaš guovddášhálddahussii
 - čuvgehuslávdegotti vuollásaš čuvgehusdoibmii
 - eallinfápmo- ja teknikkalaš lávdegotti vuollásaš eallinfápmodoibmii ja teknikkalaš doibmii
- Hálddahusossodaga doaibmasuorgehoavda lea gielddahoavda, guhte heiveha oktii sierra doaibmasurggiid doaimma. Čuvgehusdoaimma buresveadjinhoavda, teknikkalaš doaimma giddodathoavda, eallinfápmodoaimma eallinfápmohoavda.

Doaibmasuorgehoavda/hálddahushoavda vástida iežas doaibmasuorggi/hálddahusgotti doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđdehusa, gielddahoavdda ja lávdegotti vuollásažžan.

Doaibmasuorgehoavda oassálastá doaibmasurggiid gaskasaš oktasašbargui ja fuolaha bealistis doaibmasuorgerájáid rasttildeaddji dieđujohtimis.

Dárkkistanlávdegoddi vuollásaš doaimmas ii leat doaibmasuorgehoavda/hálddahushoavda.

Gielddaráđdehus mearrida doaibmasuorgehoavdda/hálddahushoavdda sadjásačča, guhte dikšu doaibmasuorgehoavdda/hálddahushoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

18 § Boađussuorgehoavddat

Boađussuorgehoavda vástida boađussuorggi doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđdehusa, lávdegotti ja doaibmasuorgehoavdda vuollásažžan.

Áššáiosolaš doaibmasuorgehoavda mearrida boađussuorgehoavdda sadjásačča, guhte dikšu boađussuorgehoavdda bargguid dallego son lea eret dahje.

19 § Doaibmaovttadagaid hoavddat

Doaibmaovttadaga hoavda vástida doaibmaovttadaga doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma boađussuorgehoavdda vuollásažžan.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Áššáiosolaš boadussuorgehoavda mearrida doaibmaovttadaga hoavdda sadjásačča, guhte dikšu boadussuorgehoavdda barggaid dallego son lea eret dahje easttalaš.

20 § Fitnodatlágádusa hoavda

Lasihuvvo dárbbu mielde.

4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálddašeapmi

21 § Konsearnanjunnošat

Gieldda konsearnanjunnošiidda gullet gielddaráđđehus sihke gielddahoavda.

22 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválddi juohkin

Gielddaráđđehus

- ovddasvástádus oamasteaddjipolitihka, oamasteaddjistivrema prinsihpaid ja konsearnarávvaga ovddideamis ja válmmaštallamis váldostivrii
- ovddasvástádus oamasteaddjistivrema ollašuhttimis ja organisere konsearnajodiheami ja konsearnagohcima
- mearrida konsearnanjunnošiidda gullelaš virgehálddašeaddjiid iešguđe vuolleservoša- ja osolašvuotaservoša guoski bargjuogu
- addá váldostivrii jahkebeale gaskkaid raportta fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneamis sihke árvvoštallama boakteáiggi ovdáneamis ja riskkain
- árvvoštallá jahkásaččat oamasteaddjistivrema boaduslašvuoda gieldakonsearna oppalaš ovddu ollašuvvama, riskkaidhálddašeami ja meannudanvugiin dáfus ja dagaha olggobeale olbmui árvvoštallama oktii váldostivrabajis
- gieđahallá árvvoštallama bohtosiid ja jurddabohtosiid váldostivra ságajodiheaddjiiguin.
- čuovvu ja árvvoštallá fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneami ja dahká daid vuodul dárbbu mielde evttohusaid gielddaráđđehussii
 - addá gieldda ovdaoavila konsearnarávvaga eaktudan áššiin
 - ovddasvástida vuolleservošiid stivrraid lahtuid nammadanproseassas
 - nammada gieldda evttohasaid vuolleservošiid stivraide
 - nammada fitnodatsearveovddasteaddjiid ja addá sidjiide oamasteaddjistivrema eaktudan doaibmarávvagiid.

Gielddahoavdda bargun lea doibmet konsearnna hoavdan ja aktiivvalaš oamasteaddjistivremiin veahkehit iežas stivrema vuloš fitnodatserviid hálldahussii ja doaimmaide.

23 § Soahpamušaid hálddašeapmi

Gielddaráđđehus ovddasvástida soahpamušaid hálddašeami ja soahpamušgohcima ordnemis, addá dárkilut rávvagiid soahpamušhálddašeamis sihke mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggis vástuolbmuid.

Lávdegoddi mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggi vástuolbmuid.

5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválddi juohku

24 § Gielddaráđdehusa barggut ja doaibmaválddi.

Áššemeannudeaddjin doibme gielddahoavda.

Gielddaráđdehus stivre gieldda doaimma ja vástida gieldalágas mearriduvvon bargguin sihke mearrida čuovvovaš iežas doaibmasuorggi gullelaš áššiin:

1. gieldda kássaváriid investerenvuođđojurdagiid dohkkeheapmi
2. loana váldin
3. dearvvasvuođa ja buresveadjima ovddideami koordineren ja stivren
4. eanageavaheami strategalaš ja oppalašplánen
5. mearrida huksenlága 57 § mielde spiehkaseamis
6. eanageavahan- ja huksenlága (171 §:a) čuovvu spiehkastanváldi ja addojuvvon cealkámušat
7. čilgehusa addin váldostivrra mearrádusain go gielddaráđdehus sáhtta leat ovttá oaivilis váldostivrra mearrádusain
8. bargoveaga vahátbuhtadusvásttus mearrideapmi
9. gieldda opmodat-, bargoveahka- ja doaibmariskaid dáhkádusvuođđojurdagiid nannen
10. mearrida huksenlága 57 § mielde spiehkaseamis
11. huksenlága 53 § mielde eanadatbargolohpi gáddesajádatlávaguovllus, oppalašlávaguovllus ja guovllus gos lea fámus huksengiellu (53 § 1 mom 2 - 4 báikki mielde)
12. guovlluideavahanlága 53 § mielde huksengildosa mearrideapmi guvlui, gos sajádatláva gárvvisteapmi dahje nuppástuhttin lea jođus

25 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaválddi.

Áššemeannudeaddjin doibmá buresveadjinhoavda.

Čuvgehuslávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuollásaš doaibmasuorggi ja vástida bálvalusaid buođuslaš ordnemis suoma- ja davvisámegillii nu mo láchka geatnegahtta. Lávdegoddi čuovvu ja árvvoštallá bálvalusaid váikkuhanmuni ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuođa oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmai.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorgái gullelaš áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullelaš áššiin:

1. vuodđooahpahušlága miellásaš ovda- ja vuodđooahpahuš
2. vuodđooahpahušlága miellásaš skuvllalaččaid iđit- ja eahketbeaivedoaibma
3. logahatlága miellásaš logahatskuvlen ja eará nuppi dási skuvlen
4. friddja čuvgehusbarggus ja dáidaga vuodđooahpahušas addojuvvon lágaid miellásaš skuvlen
5. girjerádjo- ja diehtobálvlausat, kulturoaibma, lihkan - ja nuoraiddoaibma
6. árrabajásgeassin
7. ovddidanfidnodoaibman
8. dearvvasvuođa ja buresveadjima ovddideami koordineren ja jođiheapmi

26 § Eallinfápmo- ja tehnikkalaš lávdegotti barggut ja doaibmaváldi

Áššemeannudeaddjin leaba eallinfápmohoavda ja tehnikkalaš doaimma hoavda iežaska doaibmasuorggi áššiin. Áššemeannudeaddjin eanageavahan- ja huksenlágas meroštallon áššiin doaibmá huksendárkkisteaddji, geas lea dain virgeovddasvástádus.

Elinvoima- ja tehnikkalaš lávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuloš doaibmasuorggi ja ovddasvástida bálvalusaid boaduslaš ordnemis. Lávdegoddi čuovvu ja árvvoštallá bálvalusaid váikkuheami ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuođa oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmái.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorggi gullevaš áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaš áššiin:

1. aláhus- ja fitnodatbálvalusat
2. dálanguovlohálddaha bálvalusat, šibitdálkkodanfuolahus sihke dasa laktáseaddji lágaid čuovvu eiseváldi-, lohpe- ja gohcinbarggut (oktasašdoaibmaguovlu Anár gielddain)
3. ovddidanfidnodoaibma ja -bálvalusat
4. rádjeguovlooktasašbargobálvalusat ja oktasašbálvalusaid bálvalusat
5. turismarávven ja guovlomárkanastin
6. ealáhuspolitihkalaš ovdogohcin ja muu eará ealáhusdoaimma doarju doaibma ovtas gielddaráđdehusain
7. bargguiduvvama ovddideaddji oktasašbálvalusat, geatnegahttonbargguiduhttin ja vihkkedallanvuloš bargguiduhttinbálvalus (sirdásit vuođđodorvolávdegottis eallinfápmo- ja tehnikkalaš lávdegodái)
8. giddodatdoaibma, huksen, sadjebálvalandoaibma, priváhtagaidnodáhpáhusat
9. sajádatlávvanuppástus ja birra plánen
10. doaibmat eanageavahan - ja huksenlága čuovvu huksenbearráigeahččaneiseváldin
11. doibme huksenlága mielde huksengohcineiseváldin huksenlága 99 § vuođu
12. doibme huksenlága 32 §:n 2 mom. mielde lohpeiseváldin (buollindorvvolašvuođaplána)
13. huksensadjelohpi huksenlága 43 § 1 mom. mielde
14. huksenlohpi huksenlága 46 § 2 mom. mielde
15. eanadatbargolohpi huksenlága 53 § mielde sajádatlávvguovllus (53 § 1 mom. báiki 1)
16. gaikkodanlohpi huksenlága 56 § mielde
17. unna spiehkasteapmi huksenlobi oktavuodas huksenlága 59 §
18. huksengohcineiseváldi gullá ja dieđiha huksenlobi birra huksenlága 63 §, 64 § ja 65 § mielde
19. huksengohcineiseváldi bivdá dárbbalaš lohpeohcamušaid cealkamušaid huksenlága 66 § ja 67 § mielde
20. addá mearrádusa lohpeimearrádusain huksenlága 76 § mielde
21. doibme huksenlága 78 § 2 mom. mielde lohpeiseváldin (álggahanvuoigatvuohta)
22. doibme huksenlága 132 § mielde eiseváldin (čáhcejohtima stivren ja gráven)
23. doibme huksenlága 142 § mielde eiseváldin johtolatgeainnut, gáhtat, toarggat ja gáhttašiljut sihke párkkat ja orodeapmái dárkkuhuvvon olgosajit)

24. doibme guovlluideavahanlága 13 a kapihttala dárkkuhan doaibmaorgánan, mas leat mánja lahtu (Stulčečáziid guoskevaš sierra njuolggadusat)

Eallinfápmo- ja teknikkalaš lávdegotti doaibmasuorgái gullet dálanguovloaláhusvirgeoapmahačča barggut dikšojuvvojit Anára ja Ohcejoga guovllus Anára sosiála- ja dearvvasvuođa- lávdegotti birasjuhkosis, mii vuodđuduvvá Anára ja Ohcejoga gaskasaš oktasašdoaibmasoahpamuššii.

Teknikkalaš lávdegoddi doaibmá eanageavahan- ja huksenlága 13 a logu (Eanačáziid guoski sierra mearrádusat) oaivvildan mánngalahtot doaibmaorgánan.

27 § Virgehálddašeaddji barggut ja doaibmaváldi

Virgehálddašeaddjiid bargguin ja doaibmasuorggis, jos dain ii leat mearriduvvon omd. virggi vuodđudeami oktavuođas, mearrida doaibmasuorgehoavda dahje doaibmasuorgehoavddat ovttas. Oktii heivehuvvon áššiin mearrádusváldi lea gielddahoavddas.

28 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaváldi

Lasihuvvo dárbbu mielde.

29 § Doaibmaválldi ovddos sirdin

Doaibmaorgána sáhtá sirdit dasa dán logus mearriduvvon doaibmaválldi ovddos iežas vuloš virgeoapmahažžii. Dat, geasa doaibmaváldi lea sirdojuvvon, ii sáhte šat sirdit doaibmaválldi ovddos.

30 § Doaibmaváldi mearrida áššegirjji addimis

Váldostivra áššegirjjiid guoski diehtobivdagiid čoadvá váldostivrra čállin mearriduvvon virgehálddašeaddji.

Doaibmaorgána sáhtá iežas mearran viidodagas sirdit áššegirjji addima guoski virgeoapmahačča čoadvinválldis iežas vuloš virgehálddašeaddjai.

31 § Ássi váldin gielddaráđdehusa gieđahallamii

Ášši váldimis gielddaráđdehusa gieđahallamii sáhtá mearridit gielddaráđdehus, gielddaráđdehusa ságajođiheaddji ja gielddahoavda.

32 § Ássi váldin lávdegotti gieđahallamii

Ášši sáhtá gieldalága 92 §:a mielde váldit lávdegotti gieđahallamii, jos ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráđdehusa gieđahallamii.

Ášši váldimis lávdegotti gieđahallamii sáhtá mearridit lávdegotti ja dan ságajođiheaddji lassin lávdegotti áššemeannudeaddji.

33 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi

Gielddaráđdehusa vuloš virgeoapmahaš galgá almmuhit gielddaráđdehussii dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main gielddaráđdehus lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuođa.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Lávdegotti vuloš virgeoapmahaš sihke lávdegotti juogus galgá almmuhit lávdegoddái dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main lávdegoddi lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuođa.

Almmuhusa galgá dahkat njealji beaivvi siste beavdegirjji dárkkisteamis. Jos beavdegirji ii dárkkistuvvo, mearreáigi rehkenastojuvvo beavdegirjji vuolláičállimis.

Almmuhus dahkkojuvvo elektrovnalaččat gielddaráđdehusa (ja lávdegotti) ságajođiheaddjái ja áššemeannudeaddjái.

Mearrádusat dain áššiin, main ii dárbbas almmuhit, sáhtta váldinvuoigatvuođa easttekeahtá ollašuhttit, jos ovttaskas dáhpáhusas ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráđdehusa (dahje lávdegotti) gieđahallamii.

6. Doaibmaváldi bargoveahkaáššiin

34 § Gielddaráđdehusa oppalaš doaibmaváldi bargoveahkaáššiin

Jos doaibmaválldis bargoveahkaáššiin ii leat ásahuvvon lágas iige mearriduvvon hálddahunjuolggadusas, doaibmaváldi lea gielddaráđdehusas.

35 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin

Váldostivrra mearrida virggi vuodđudeamis ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttimis.

36 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuohan

Gielddaráđdehus mearrida virgegaskavuoda nuppástuhttimis bargogaskavuohan.

37 § Gelbbolašvuodagaibádusat

Gielddahoavdda virggi gelbbolašvuodagaibádusain mearrida váldostivra.

Eará virggiid gelbbolašvuodagaibádusain mearriduvvo go virgi vuodđuduvvo

Jos olmmoš váldo virgegaskavuhtii almmá, ahte doaimma várás lea vuodđuduvvon virgi, gelbbolašvuodagaibádusain mearrida gielddaráđdehus.

38 § Ohcanláhka almmuheapmi

Virggi dahje virgegaskavuoda almmuha ohcanláhka virgegaskavuoda váldimis mearrideaddji virgeoapmahaš. go virgegaskavuhtii váldimis mearrideaddji virgeoapmahaš lea váldostivra, virggi dahje virgegaskavuoda almmuha goittotge ohcanláhka gielddaráđdehus.

39 § Bálvlangaskavuhtii váldin

Váldostivra mearrida gielddahoavdda, buresveadjinjoavda, eallinfápmohoavdda sihke giddodathoavdda válljemis.

Gielddaráđdehus ja lávdegoddit mearridit iežaset vuollasaš virgehálldašeaddjiid ja bargiid válljemis ja eretcealkimis.

Geahččalanáiggi mearrideamis dahje soahpamis ja geahččalanáiggi bistináiggi mearrida dat, gii váldá bálvlangaskavuhtii.

40 § Evttolaš válljenmearrádusa nannen

Evttolaš válljenmearrádusa nanne bálvalangaskavuhtii váldimis mearridan virgeoapmahaš. Váldostivrra evtvolaš válljenmearrádusa nanne goittotge gielddaráđdehus. Doaibmaorgána válljema nanne doaibmasuorgehoavda.

Evttolaš válljenmearrádusa fámohevva meroštallá mearrádusain bálvalangaskavuhtii váldimis mearridan virgeoapmahaš.

41 § Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahaš álgima

Jos virgái dahje virgegaskavuhtii, mii leamašan ohcanláhka, válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgedoaimmahaš álgima, iige várresadjái leat válljejuvvon giige, de sáhtta virgehálldašeddji válljet daid virggi dahje virgegaskavuoda ohcan olbmuid joavkkus, geat almmuhit, ahte ohcamuš lea ain fámus.

42 § Vihkedallanvuloš virge- ja bargofridddjavuođat

Gielddaráđdehus mearrida gielddaráđdehusa ja lávdegotti áššemeannudeaddjiid badjel jagi virgelobi mieđiheamis. Gielddahoavdda badjel vahku virgelobiin mearrida gielddaráđdehusa ságajodiheaddji. Gielddahoavda ja hálldahushoavddat mieđihit eanemustá 6 mánotbaji vihkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid dahje bargolobiid. Badjel jagi vihkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid ja bargofridddjavuođa mieđiha dat, guhte doibmii lea válljen earet eará váldostivrra válljen virgehálldašeddjiid, geaid virgelobiid mieđiha gielddaráđdehus. Virgelobiid ja bargofridddjavuođa mieđiheamis berre čuovvut gielddaráđdehusa dohkkehan bargoveahkarávvaga.

43 § Eará go vihkedallanvuloš vergelobit

Gielddaráđdehusa ságajodiheaddji mieđiha gielddahovdii sihke gielddahoavda ja eará hoavddat mieđihit iežaset vuollásaččaide eará go vihkedallanvuloš virgelobiid dahje bargoluomuid.

44 § Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi

Juos dán logus ii leat nuppe láhka mearriduvvon, virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis mearrida gielddaráđdehus gielddahoavdda ja áššemeannudeaddjiid oasil. Earáid oasil bálkká ja eará ekonomalaš ovddu guoski vihkedallanvuloš mearrádusaid dahká dat, guhte olbmo lea doibmii válljen. Dáhpáhusain, main lea vejolaččat váikkuhus earáid bálkkáide, áššis mearrida dat virgehálldašeddji, gean bargun gielddaráđdehus lea mearridan bálkáášiid kontaktaolbmo bargguid.

Earáin go hálldahusnuolggadusas máinnašuvvon vihkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis sáhtta gielddaráđdehus dahje doaibmaorgána gielddaráđdehusadohkkehan vuodđojurdagiid mielde sirdá doaibmaválldis gielddahovdii, doaibmasuorgehovdii, boadusguovlohovdii, doaibmaovttadaga hovdii dahje eará virgehálldašeddjiide.

45 § Virgehálldašeddji sirdin nuppu virgegaskavuhtii

Virgehálldašeddji sirdimis nuppi virgegaskavuhtii gielddaid virgehálldašeddji lága 24 §:n vuodul mearrida virgeoapmahaš, geas lea doaibmaválldi guktuide virgegaskavuodaide váldimis. Jos doaibmaválldi lea eará virgeoapmahaččaš, sirdimis mearrida gielddaráđdehus.

46 § Siidodoaimmat

Siidodoaimmalohpeohcamuša čovdá ja siidodoaimmalobi šluhttemis sihke siidodoaimma vuostávdima ja doallama gieldimis mearrida dat doaibmaorgána, man vuollásaš olmmoš lea.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

47 § Virgehálddašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi

Gielddaráđđehusa ságajođiheaddji mearrida gielddaid virgehálddašeaddjilága 19 §:a vuodul dearvvasvuodadili guoski dieđuid bivdimis gielddahoavddas sihke gielddahoavdda mearrideamis dearvvasvuodadili guoski dárkkistemiide ja dutkamušaide.

Hoavda (virgehálddašeaddji) mearrida gielddaid virgehálddašeaddjilága 19 §:a vuodul dearvvasvuodadili guoski dieđuid bivdimis iežas vuollásaš virgehálddašeaddjis sihke virgehálddašeaddji mearrideamis dearvvasvuodadili guoski dárkkistemiide ja dutkamušaide.

48 § Virgedoaimmahusas dollen

Váldostivrra mearrida gielddahoavdda virgedoaimmahusas dollemis

Gielddaráđđehus ja lávdegoddi mearridit iežas vuollásačča virgedoaimmahusas dollemis.

Gielddahoavda sáhhtá ovdal gielddaráđđehusa čoahkkima mearridit gielddaráđđehusa vuollásaš virgehálddašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

Áššemeannudeaddji sáhhtá ovdal lávdegotti čoahkkima mearridit lávdegotti vuollásaš virgehálddašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

49 § Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan

Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttimis oasseáigásažžan mearrida bálvalusgaskavuhtii váldi virgeoapmahaš.

50 § Lupmui bidjan

Gielddaráđđehus mearrida bargoveaga lupmuibidjama vuodđojurdagiin.

Virgehálddašeaddji ja bargi lupmuibidjamis doaisttázii dahje mearreáigái mearrida hoavda gielddaráđđehusa mearridan vuodđojurdagiid mielde.

51 § Bálvalangaskavuoda nohkan

Bálvalangaskavuoda loahpaheamis geahččalanáigge, eretcealkimis, burgimis jaburgima doalaheamis mearrida bálvalangaskavuhtii váldi virgeoapmahaš.

Virgehálddašeaddji almmuhus virgegaskavuoda eretcealkimis ja bargi almmuhus bargogaskavuoda eretcealkimis almmuhit bálvalangaskavuoda váldimis mearrádusa dahkan virgeoapmahačča dihtui.

52 § Massán dietnasiid buhtten

Virgehálddašeaddjái gielddaid virgehálddašeaddjilága 45 §:a vuodul máksojuvvon buhtadusas mearrida ág. doaibmasuorggi áššemeannudeaddji.

53 § Báلكká ruovttoluottabearran

Dárbbasmeahttumit máksojuvvon báلكká dahje eará virgegaskavuodas čuovvu ruđalaš ovddu ruovttoluottabearramis mearrida ág. doaibmasuorggi doaibmaorgána áššemeannudeaddji.

7. Áššegirjehálddahusa ordnen

54 § Gielddaráđdehusa áššegirjehálddahusa barggut

Gielddaráđdehus vástida das, ahte áššegirjehálddahusa rávvagat, geavadagat, vásttut ja gohcin lea meroštallojuvvon gielda eará bargguin sihke

- ovddasvástida buorre diehtohálddašanvuogis ja buorre buriid heaggadieđuid gieđahallama ollašuhttimis
- mearrida gielda áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálldašeaddji dahje doaibmaolbmo
- addá dárkkat mearrádusaid áššegirjehálddahusa dikšumis ja áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálldašeaddji/doaibmaolbmo, doaibmasurggiid sihke doaibmasurggiid áššegirjehálddahusas vástideaddji olbmuid bargguin
- mearrida diehtostivrenplána (TOS, eAMS, AMS) almmolaš vuođđojurdagiin (sisdoallu, ráhkadeami vásttut, nannen geavahussii, bearráigeahččan ja čuovvun)
- namaha gielda arkiivvaráhkadeaddjit ja registaradoallit, jos hálddahusnjuolggadusas ii leat mearriduvvon registaradoalli.

55 § Áššegirjehálddahusa njunuš virgehálldašeaddji / doaibmaolbmo barggut

Áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálldašeaddji/doaibmaolmmoš stivre gielddaráđdehusa vuollásažžan áššegirjehálddahusa ja vástida gielda bissovaččat vurkejuvvon áššegirjedieđuin sihke

- ovddasvástida gielddaráđdehusa áššegirjehálddahusa virgeoapmahašbargguid válmmaštallamis ja ollašuhttimis
 - stivre ja ovddida áššegirjehálddahusa oassin gielda dieđuhálldašeami
 - dohkkeha gielda diehtostivrenplána
 - ovddasvástida guovddášarkiivvas ja áššegirjiin, mat vurkejuvvojit bissovaččat
- ráhkada gielda áššegirjehálddahusa rávvaga ja bearráigeahččá, ahte barggut dikšojuvvojit rávvagiid mielde
 - fuolaha áššegirjehálddahussii laktáseaddji skuvlemis ja rávvemis.

56 § Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálddahusa barggut

Lávdegoddi/doaibmasuorgi fuolaha iežas doaibmasuorggi áššegirjedieđuid dikšumis addojuvvon mearrádusaid ja rávvagiid mielde sihke namaha áššegirjehálddahusa vástuolbmo iežas doaibmasuorggis.

7 A Gielalaš vuoigatvuodát

57 § Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuogatvuodát gieldda hálddahas

Sámi giellalága ulbmilin lea dáfuštis dorvvastit vuođđolágas dorvvastuvvon sápmelaččaid vuoigatvuoda doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra. Sámi giellalahka heivehuvvo ollásit Ohcejoga gieldda doaibmaorgánii sihke dakkár gieldaovttastumiid doaibmaorgánaide, gos Ohcejoga gielda lea lahttun.

Ohcejoga gielddas sámegielagiid ossodat lea stuorát go 1/3, ja gieldda hálddahas ja doaimmaid ordnemis sihke gulahallamis galgá váldit vuhtii sáme- ja suomagielat ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuodaid. Gieldda bálvalusaid galgá ordnet nu, ahte ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid nákke bálvalit sin iežaset gillii, sáme- dahje suomagillii, gieldda bargosurggiin.

Gieldda ássis lea vuoigatvuodta geavahit sámegiela gieldda fállan bálvalusain, ja jos virgebargi dahje bargi ii máhte sámegiela, de galgá son fuolahit dulkomis áššehasa gielalaš vuoigatvuodaid ollašuhhtima várás.

Sámegiela bidjamis virggi dahje doaimma dohkálašvuođagáibádussan mearriduvvo sámi giellalágas. Sámegiela dáidu gehččojuvvo álo earenoamáš ovdun, vaikke dat ii leat biddjon virggi, doaimma dahje barggu dohkálašvuođagáibádussan.

Doaibmaorgánaid čoahkkinbovdehusa, evttohuslisttu ja beavdegirjji ráhkadeamis sihke gulahallamis ja gieldda ássiide oaivilduvvon dieđiheamis sáme- ja suomagillii mearriduvvo sámi giellalágas.

58 § Gielalaš vuoigatvuodát gieldda doaibmamis

Gieldda doaibmamis galgá doarvái bures dorvvastit lágas ásahuvvon gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama.

Ordnedettiin bálvalusaid oastobálvalussan galgá soahpamuššii váldin mearrádusaiguin sihkkarastit, ahte bálvalusa geavaheaddjiid giellalágas čuovvu gielalaš vuoigatvuodát ollašuvvet seamma láhkai go dat galget ollašuvvat gielddas.

59 § Gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama čuovvun ja raporterren

Gielddaráđdehus ja lávdegottit čuvvot doaibmasuorggisteaset gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama. Lávdegottit raporterejit jahkásaččat čuovvuma bohtosiin gielddaráđdehussii. Gielddaráđdehus raportere váldostivrii. Gielddaráđdehus addá dárkilut rávvagiid raporteremis.

II oassi

Ruhtadoallu ja cohcin

8. Ruhtadoallu

60 § Bušeahtaárvalus ja ekonomiiplána

Gielddaráđđehus dohkkeha plánenrámaid ja bušeahtaárvalusa ráhkadanrávvagiid.

Doaibmaorgánat ráhkadit iežaset bušeahtaárvalusa.

Váldostivra dohkkeha bušeahtaárvalusas doaibmaorgánii čadni bargoguovdasaš doaimmaid ja ruhtadoalu ulbmiliid sihke daidda dárbbášlaš mearreruđaid ja boahto- árvalusaid sihke gieldakonsearna doaimmaid ja ruhtadoalli ulbmiliid. Mearreruđa ja boahtoárvalusa sáhttá váldit bušeahtaárvalussii brutto- dahje nettomearrásažžan.

61 § Bušeahta ollašuhttin

Gielddaráđđehus ja lávdegottit dohkkehit bušeahtaárvalussii vuodđuduvvi geavahanplánaset. Geavahanplána sáhttá čohkiidit maiddá soahpamušstivrenmállii laktáseaddji soahpamušain.

Gielddaráđđehus dohkkeha bušeahta ollašuhttinrávvagiid váldostivrra bušeahta- gieđahallama maŋŋá.

62 § Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun

Doaibmama ja ruhtadoalu ollašuvvamis raporterejuvvo doaibmaorgánaide bušeahta dohkkeheami oktavuodas merrojuvvon láhkai.

63 § Bušeahtaárvalusa čadnivuohtha

Bušeahtas mearadettiin váldostivra meroštallá, mat leat doaimmaid ulbmilat, maid váldostivra dohkkeha čadnin. Váldostivra addá bušeahtaárvalusa čuovvumii guoski mearrádusaid, man láhkai bušeahtaárvalus ja dan vuodustallamat čatnet gieldda virgeoapmahaččaid.

Gielddaráđđehus sáhttá mearridit dakkár mávssu máksimis, mii lea gieldda čadni ja man galgá hohpolaččat máksit, vaikke dan várás ii leat mearreruhta geavaheamis. Gielddaráđđehus galgá dalánaga dahkat váldostivrii evttohusa mearreruđa miediheamis dahje bajideamis.

64 § Bušeahta nuppástusat

Nuppástusaid, mat dahkkojit bušehtti, galgá buktit ovdan váldostivrii nu, ahte váldostivra geargá gieđahallat nuppástusevttohusaid bušeahttajagi áigge. Bušeahttajagi maŋŋá bušeahta nuppástusaid sáhttá gieđahallat dušše sierradáhpáhúsain. Rehketdoalloloahpahusa vuolláičállima maŋŋá váldostivrii ii sáhte šat dahkat bušeahta nuppástusevttohusa.

Mearreruđa nuppástusevttohusas galgá čielggadit maiddá nuppástusa váikkuhuusa doaibmama ulbmiliidda ja boahtoárvalusaide. Seamma maiddá doaibmama ulbmiliid dahje bušeahta nuppástusevttohusas galgá čielggadit nuppástusa váikkuhusaid mearreruđaide.

Váldostivra mearrida doaibmaorgánaide mearreruđaid ja ulbmiliid nuppástusain, go organisašuvdna nuppástuhttojuvvo bušeahttajagi áigge.

65 § Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi

Gieldda opmodaga luohpadeamis ja láigoheamis mearrida gielddaráđđehus váldostivrra dohkkehan vuđđosiid mielde. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit iežas doaibmaválddi eará doaibmaorgánaide ja virgehálddašeaddjiide.

66 § Sihkkuplána dohkkeheapmi

Váldostivra dohkkeha plánejuvvon sihkkumiid vuđđosiid.

Gielddaráđđehus nanne sihkkunrehkega vuodđun smávvaskáhpponrájá.

67 § Ruhtadoaimma dikšun

Gieldda ruhtadoaimma barggut leat máksingearggusvuoda doalaheapmi, máksojhtolaga dikšun, loatnaruhtadeapmi ja ruhtaváriid investeren.

Váldostivra mearrida gieldda oppalašváriid dikšuma ja investerendoaimmaid vuđđosiin. Váldostivra mearrida loana váldima ja loana addima vuodđojurdagiin. bušeahttaárvalusa dohkkeheami oktavuodas váldostivra mearrida olggoslonemiid ja vieris oaiveopmodaga nuppástusain.

Gielddaráđđehus mearrida loana váldimis ja loana addimis čuovvumiin váldostivrra dohkkehan vuodđojurdagiid. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit loana váldimii ja addimii laktáseaddji doaibmaválddis iežas vuollásaš virgeoapmahažžii.

Muđuid gieldda ruhtadoaimmas vástida gielddaráđđehus.

Ruhtadoaimma geavada dikšumis vástida ruhtadoaimmas vástideaddji virgehálddašeaddji.

68 § Mávssuin mearrideapmi

Váldostivra mearrida gieldda bálvalusain ja eará bargguin bearran láhkai mávssuid oktasaš vuđđosiin.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot mávssuid vuđđosiin ja euromeriin. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit mávssuin mearrideapmái laktáseaddji doaibmaválddis iežas vuloš virgeoapmahažžii.

69 § Áššegirjiid addimis bearran mávssut

Beavdegirjeváldosis, kopiijas dahje eará printemis berrojuvvu máksu guđege siiddus.

Jos dieđu ovdan ohcan gáibida sierradoaimbajuid, de dieđuohcamis berrojuvvu muhttašuvakeahtes vuodđomáksu, mii ceahkkálastojuvvo ohcama dárbbasan barggu mielde. Kopiijas ja čáláhusas berrojuvvu dalle muhttašuvakeahtes vuodđomávssu lassin siidoguovdasas máksu.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot áššegirjiid addimis bearran mávssuid vuđđosiin ja euromeriin.

9. Olgguldas gohcin

70 § Olgguldas ja siskkáldas gohcin

Gieldda hálldahusa ja ruhtadoalu gohcin ordnejuvvu dan láhkai, ahte olgguldas ja siskkáldas gohcin ovtta dahket viiddis gohcinvuogádaga.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Olgguldas gohcin ordnejuvvo doaibmi hoavddain sorjjasmeahttumin. Olgguldas gohcimis vástidit dárkkistanlávdegoddi ja rehketdoallodárkkisteaddjit.

Siskkáldas gohcin lea jođiheami oassi. Gielddaráđđehus vástida siskkáldas gohcima ordnemis.

71 § Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat

Rehketdoallodárkkisteaddjis lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta lávdegotti čoahkkimiin. Rehketdoallodárkkisteaddjis ja lávdegotti mearridan luohttámušolbmui ja virgehálddašeaddjiin lea mieldeorrungeatnegasvuohta lávdegotti čoahkkimis, jos lávdegoddi nu mearrida.

Gielddaráđđehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegotti čoahkkimii.

Dárkkistanlávdegotti mearrádusat dahkkojit almmá virgehálddašeaddji ovdanbuktima haga ságadoalli čilgehusa vuodul. Čoahkinmeannudeamis čuvvojit eará muđuid 15 logu mearrádusat.

72 § Dárkkistanlávdegotti barggut ja raporterren

Dan lassin mii gielalága 121 §:s mearriduvvo, dárkkistanlávdegoddi galgá

- čuovvut rehketdoallodárkkisteaddji dárkkistanplána ollašuvvama sihke muđuige čuovvut rehketdoallodárkkisteaddji bargguid čađaheami ja dahkat dárbbu miel evttohusaid rehketdoallodárkkisteami ovddideapmin
- fuolahit, ahte rehketdoallodárkkisteami várás leat dárbbášlaš resurssat, mat dahket vejolažžan čađahit rehketdoallodárkkisteami nu viidát, go almmolašhálldahusa buorre rehketdoallodárkkistanvuohki gáibida
- dahkat álgagiid ja evttohusaid dárkkistanlávdegotti, rehketdoallodárkkisteaddji ja siskkáldas dárkkisteami bargguid oktiiheiveheamis nu vuogálaččat go vejolaš.

Árvvoštallama bohtosat raporterejuvvojit jahkásaččat váldostivrii addin láhkai árvvoštallanmuitalusas. Ovdal árvvoštallanmuitalusas gárvvásmeami dárkkistanlávdegoddi sáhtta addit váldostivrii čielggadusaid, maid geahččá dárbbášlažžan. Dárkkistanlávdegoddi sáhtta raporteret rehketdoallobaji áigge váldostivrii maiddái eará mearkkašatti fuomásemiid birra.

73 § Čatnagasvuođaalmmuhusaide laktáseaddji barggut

Dárkkistanlávdegoddi gohcá gielalága 84 §:s oaivvilduvvon čatnagasvuođaid almmuhangeatnegasvuođa čuovvuma ja fuolaha čatnagasvuođaregistera almmolaš dieđuid almmuheamis gieldda fierbmeseidduin.

Dárkkistanlávdegoddi lea čatnagasvuođaregistera registeradoalli.

Dárkkistanlávdegoddi galgá bidjat čatnagasvuođaalmmuhusaid váldostivrii diehtun oktii jagis.

74 § Rehketdoallodárkkistanservoša válljen

Rehketdoallodárkkistansearvvuš válljejuvvo guhkimustá guđa rehketdoallobaji hálldahusa ja ruhtadoalu dárkkisteami várás.

75 § Rehketdoallodárkkisteaddji barggut

Rehketdoallodárkkisteaddji bargguin mearriduvvo gielalága 123 §:s.

76 § Dárkkistanlávdegotti addin barggut

Rehketdoallodárkkisteaddji sáhtá váldit dárkkistanlávdegottis bargogohččosiid lávdegotti gieđahallanvuloš áššiid válmmaštallamii ja ollašuhttimii laktáseaddji bargguid čađaheamis, juos dat eai leat ruossalasvuodas almmolašhálldahusa buriin rehketdoallodárkkistemiin.

77 § Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raporteren

Rehketdoallodárkkistanmuitalusas mearriduvvo gieldalága 125 §:s.

Rehketdoallodárkkisteaddji almmuha čielga dohkkeameahttunvuodain, maid fuomáša, dalánaga gielddaráđdehussii addin láhkai rehketdoallodárkkistanbeavdegirjjiis.

Rehketdoallodárkkistanbeavdegirji addojuvvo diehtun dárkkistanlávdegoddái.

Rehketdoallodárkkisteaddji raportere dárkkistanplána ollašuvvamis ja dárkkistanfuomášumiid birra dan láhkai go dárkkistanlávdegoddi lea mearridan.

10. Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálldašeami

78 § Gielddaráđdehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami barggut

Gielddaráđdehus vástida oppalaš siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis, sihke

- dohkkeha siskkáldas gohcimii ja riskkaidhálldašeapmái guoski rávvagiid ja manahallanvugiid
- gohcá, ahte siskkáldas gohcin ja riskkaidhálldašeapmi ollašuhttojuvvo rávvagiid mielde ja boađuslaččat
- addá doaibmačilgehusas dieđuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin sihke čielggadusa konsearnagohcimis ja mearkkašahtti riskkain ja eahpesihkkarvuoda dahkkiin.
- vástida siskkáldas gohcima ordnemis ja oktii heiveheamis dan láhkai ahte gielda doaimmaid lágalašvuolta ja boađusvuolta sihkkarastojit
- dohkkeha siskkáldas dárkkisteami plána, man vuodul árvvoštallojuvvo riskkaidhálldašan-, gohcin-, jođihan- ja hálldahusproseassaid boađusvuolta
 - vástida riskkaidhálldašeami ordnemis dan láhkai, ahte gielda doaimmaid čielga riskkat fuomášuvvojit ja govviduvvojit, riskka ollašuvvama váikkuhusat, ollašuvvama vuordda ja vejolašvuodát hálldašit riskka árvvoštallojit
 - válmmaštallá gielddaráđdehussii siskkáldas gohcimii ja riskkaidhálldašeapmái guoski oasi doaibmačilgehussii.

79 § Lávdegotti ja stivrra siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami barggut

Lávdegoddi ja stivra vástidit doaibmasuorggisteaset siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis, ollašuhttima gohcimis ja boađusvuodas sihke raporterejit gielddaráđdehussii siskkáldas gohcima ja riskkaidhálldašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin.

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

80 § Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami

Gielddahoavda sihke doaibmasurggiid ja boadussurggiid njunuš virgehálddašeaddjit vástidit siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ollašuhttimis ja boadusvuodas doaibmasuorggisteaset ja boadussuorggisteaset, rávvejit iežaset vuloš doaibmaossodagaid sihke raporterejit gielddaráđdehusa addin rávvagiid mielde.

Doaibmaovttadagaid ovdaolbmot vástidit ovttadaga riskkaid fuomáseamis, árvvoštallamis, riskkaidhálddašeami doaibmabijuid ollašuhttimis ja doaibmivuodas sihke raporterejit gielddaráđdehusa addin rávvagiid mielde.

Konsearnastivra vástida konsearnaservošiid jodiheamis sihke servošiid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnema ja boadusvuodas gohcimis.

81 § Siskkáldas dárkkisteami barggut

Siskkáldas dárkkisteapmi árvvoštallá objektiivvalaččat ja sorjjasmeahttumit siskkáldas gohcima, riskkaidhálddašeami ja konsearnagohcima ordnema ja boadusvuodas, raportere árvvoštallama bohtosiin sihke evttoha doaibmabidjo- evttohusaid vuogádaga ovddideapmin. Siskkáldas dárkkisteapmi raportere gielddaráđdehussii, siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami juhkosii ja gielddahovdii.

Siskkáldas dárkkisteami doaibmama dárkkuhus, barggut ja ovddasvástádusat meroštallojit gielddaráđdehusa dohkkehan siskkáldas dárkkisteami doaibmanrávvagis.

III oassi Stivra

11. Váldostivrra doaibman

82 § Váldostivrra doaibmama ordnedeamit

Váldostivrra doaibmabaji vuosttas čoahkkima bovde čoahkkái gielddaráđđehusa ságadoalli. Čoahkkimarahpá agi beales boarrásamos báikki alde leahkki váldostivrra áirras, gii jođiha sága, dassáži go váldostivrra ságadoalli ja várreságadoallit leat válljejuvvon.

Ságadoallit válljejuvvojit váldostivrra doaibmabadjái.

Váldostivrras leat 2várreságadoalli.

Váldostivrra doaibmama siskkáldas ordnedeapmái guoski áššiid válmmaštallama jođiha váldostivrra ságadoalli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Váldostivrra čoahkkimiid beavdegirjedoallin ja váldostivrra čállin doaibmá váldostivrra mearridan virgehálddašeadji.

83 § Váldostivrajoavkku čohkken ja váldostivrajoavkku namma

Váldostivrra áirasatsáhttet čohkket váldostivrajoavkkuid váldostivrabarggu várte.

Váldostivrajoavkku čohkkemis, namas ja ságadoallis galgá addit váldostivrra ságadoallái čálalaš almmuhusa. Buohkaid jovkui searvi váldostivraáirasat galget vuolláičállit almmuhusa.

Váldostivrajoavkun adnojuvvo maiddá okta váldostivraáirras, jos son lea dahkan 2 momeanttas dárkkuhuvvon almmuhusa.

Váldostivra dohkkeha váldostivrajoavkkuid namaid. Namma ii oaččo leat heivetmeahttun. Bellodaga váldostivrajoavkkus earránan váldostivraáirasiid dahkan ođđa váldostivrajoavkku namas ii oaččo šaddat seahkananvárre bellodaga váldostivrajoavkku nammii.

84 § Nuppástusat váldostivrajoavkku čoahkus

Váldostivraáirras galgá almmuhit čálalaččat váldostivrra ságadoallái váldostivrajoavkui searvamis ja das earráneamis. Searvanalmmuhusas galgá leat áššáigulleaš joavkku čálalaš dohkkeheapmi.

Jos váldostivraáirras lea earuhuvvon váldostivrajoavkkus, deváldostivrajoavkku galgá almmuhit das čálalaččat váldostivrra ságadoallái.

85 § Čohkkánortnet

Váldostivraáirasat čohkkájit čoahkkimis váldostivrajoavkkuid miel ságadoalli dohkkehan čohkkánortnega mielde.

12. Váldostivrra čoahkkimat

86 § Váldostivrra fásta čoahkkin ja elektrovnnalaš čoahkkin

Váldostivra sáhtta gieđahallat ášši fásta čoahkkimisttis, mas čoahkkimii oassálastit leat báikki alde čoahkkinbáikkis. Fásta čoahkkimis sáhtta geavahit elektrovnnalaš áššehálddašan- dahje jienastanvuogádaga.

Molssaektosaččat čoahkkima sáhtta doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuođain (elektrovnnalaš čoahkkin). Álbmogii galgá ordnet vejolašvuoda čuoovvut váldostivrra elektrovnnalaš čoahkkima interneakta bokte sihke čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon sajis.

Váldostivrra gokčojuvvon elektrovnnalaš čoahkkimii sáhtta oassálastit dušše dakkár báikkis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoahkkimis gevvojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot gula dahje oainne.

Gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahteelektrovnnalaš čoahkkimiidda dárbbášlaš tehnikkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojohtinoktavuođat leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain lea biddjon eaktun.

87 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá váldostivrra ságadoalli dahje goas sus lea eastta, de várreságadoalli. Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid.

Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit, jos gažaldagas lea elektrovnnalaš čoahkkin ja almmuhit fierbmečujuhusa sihke saji, gos guldaleaddjit sáhttet čuoovvut čoahkkima. Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit jos oassi čoahkkináššiid gieđahallojuvvo gokčojuvvon čoahkkimis.

Čoahkkinbovdehusa galgá sáddet uhcimustá 7 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima guhtiige váldostivraáirasii sihke daidda, geain lea čoahkkimis mieldeorrunvuoigat- vuohta dahje - geatnegasvuohta. Seamma áiggis galgá čoahkkimis addit dieđu gieldda fierbmessiiduin.

88 § Evttohuslistá

Evttohuslistá, mii sisttisdoallá čilgehusa gieđahallama vuloš áššiin ja -evttohusat váldostivrra mearrádussan, sáddejuvvo čoahkkinbovdehusa oktavuođas, jos eai earenoamáš sivatleasteattan. Jos evttohuslistás, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, de áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusin doallamis.

Váldostivra mearrida, man galle várreáirasii evttohuslistá doaimmahuvvo.

89 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, evttohuslistá, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte das dárbbášlaš tehnikkalaš rusttegat, vuogádagat jadiehtojohtolatoktavuođat leat geavaheamis

90 § Evttohuslistá ja čuvvosiid almmustahttin gieldda fierbmessiiduin

Evttohuslistá almmustahttojuvvo gieldda fierbmessiiduin. Ovdal almmustahttima evttohuslistás sihkkovuvvojit čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás dieđihanintreassa. Earenoamáš sivas fierpmis almmustuhttin evttohuslistás sáhtta sihkkut ovtat čoahkkinášši. Evttohuslistá čuvvosat almmustuhttojit gieldda fierbmessiiduin guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid dieđuoazžunintreassat.

91 § Joatkkačoahkkin

Jos buot čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid ii geargga čoahkkimis gieđahallat, de gieđahalakeahttá báhcán áššiid sáhtta sirdit joatkkačoahkkimii, masa ii dárbbas addit sierra bovdehusa. čoahkkimis eret leamaš áirasiidda sáddejuvvo elektrovnnalaš sáhta joatkkačoahkkima áiggis ja báikkis.

92 § Várreáirasa bovden

Váldostivraáirras, gii ii beasa čoahkkimii dahje lea easttalaš gieđahallat evttohuslisttás leahkki ášši, galgá ájahalakeahttá almmuhit eastagis dahje easttalašvuođas váldostivrra ságadoallái dahje čállái.

Go lea ožžon váldostivraáirasis dahje muđuid luohtehahtti láhkai dieđu eastagis dahje easttalašvuođas, ságadoalli dahječállu galgá bovdet váldostivraáirasa sadjái gielдалága 17 § 1 momeanttas dárkkuhuvvon várreáirasa. Várreáirasat bovejuvvojit čoahkkimii čuovvumiin sin sadjáiboahтинortnega.

93 § Mieldeorrun čoahkkimis

Gielddaráđdehusa ságadoalli ja gielddahoavda galgaba leat mielde váldostivrra čoahkkimis. Sudno eretorrun ii eastte áššiid gieđahallama. Gielddaráđdehusa lahtuin lea mieldeorrunvuoigatvuohta.

Ovddabeal máinnašuvvon olbmoss lea vuoigatvuohta váldit oasi ságastallamii, muhto ii mearrádusa dahkamii, jos son ii leat seammás váldostivrra áirras.

Nuoraidráđdi sáhtta namahit váldostivrra čoahkkimii iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta. Nuoraidráđi ovddasteaddjis ii liikkáge leat mieldeorrunvuoigatvuohta váldostivrra gokčojuvvon čoahkkimis.

Váldostivra mearrida earáid olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

94 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Mielde orru váldostivraáirasat ja várreáirasat gávnnavuvvojit elektrovnnalaččat dahje nammačuorvumiin, mii doaimmahuvvo alfabetaortnegis.

Go lea gávnahan mielde orru áirasiid, ságadoalli gávnaha eastaga almmuhan áirasiid ja mielde orru várreáirasiid sihke leago čoahkkin lágalaččat čoahkkái bovejuvvon ja mearridanválddalaš.

Nammačuorvuma maŋŋa boahtti áirras galgá almmuhit iežas dalánaga ságadoallái. Eret vuolgimis gaskan čoahkkima galgá almmuhit ságadoallái.

Go várreáirras oassálastá čoahkkimii ja áššáigullelaš válgalihtu, bellodaga dahje oktasašlisttu áirras boahta gaskan čoahkkima, de boahta áirras dalánaga várreáirasa sadjái.

Ságadoalli sáhtta čoahkkima bisttedettiin dahje čoahkkinbottu nohkama maŋŋadárbbu mielde gávnnavit ođđasit mieldeorruid.

Jos ságadoalli gávnaha váldostivrra manahan mearridanválddi, de son galgá gaskkalduhttit dahje loahpahit čoahkkima

95 § Čoahkkima jođiheapmi

Ságadoalli bargguin čoahkkima jođiheamis mearriduvvo gielдалága 102 §:s.

96 § Ságajodiheami luohpadeapmi várreságadoallái

Ságadoalli sáhtta dárbbu mielde váldostivrra miehtama vuodul luohpadit ságajodiheami čoahkkimis várreságadoallái ja oassálastit dan áiggi čoahkkimii lahttun.

97 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoallit leat eret dahje easttalačča man nu áššis, de válljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várás gaskaboddosaš ságadoalli.

98 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši gieđahallama álggaheami easttalaš olmmoš galgá almmuhit easttalašvuođastis ja man vuodul lea easttalaš sihke geassádit ášši gieđahallamis ja vuolgat sajistis eret. Jos ášši gieđahallojuvvo gokčojuvvon čoahkkimis, de easttalaš olmmoš galgá mannat eret čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuođa váldostivrra čoavdima vuollái. Áššáigullelaš olmmoš galgá dárbbasettiin addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuođa árvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš olmmoš galgá vuolgat eret sajistis.

Olmmoš, gean easttalašvuođa váldostivra čoavdá, oažžu oassálastit easttalašvuohtasis guoski ášši gieđahallamii dušše hálldahuslága 29 §:s dárkkuhuvvon spiehkastatdilis. Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuođustallat beavdegirjái.

99 § Áššiid gieđadallanortnet

Áššit gieđahallojit evttohuslisttu čuovvu ortnegis, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Gielddaráđdehusa evttohus lea gieđahallama vuođđun (vuođđoevttohus). Jos ášši lea válmmaštallan dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi, de dárkkistan- lávdegotti dahje gaskaboddosaš váljagotti evttohus lea vuođđoevttohus.

Jos gielddaráđdehus, dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi lea rievddadan evttohuslisttás leahkki evttohusas ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de rievdaduvvon evttohus lea vuođđoevttohus. Jos evttohus lea šluhttejuvvon ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de ášši galgá geassit eret evttohuslisttás.

100 § Sáhkvuorut

Go ášši lea ovdanbuktojuvvon, de galgá várret dilálašvuođa háleštit das.

Sáhkvuoru galgá bivdit elektrovnnalaččat/čielgasit nu, ahte fuomášuvvo dahje doaimmahemiin ságadoallái čálalaš sáhkvuorrobivdaga.

Sáhkvuorut addojit bivdojuvvon ortnegis. Dán ortnegis spiehkastemiin ságadoalli sáhtta addit:

- ášši gieđahallama álggus joavkosáhkvuoru guđege váldostivrajoavkku ovddasteaddjái joavkkuid sturrodaga čuovvu ortnegis
 - sáhkvuoru gielddaráđdehusa ságadoallái, gielddahovdii sihke dárkkistanlávdegotti ja gaskaboddosaš váljagotti ságadoallái, go gieđahallojuvvo gažaldatvuloš doaibmaorgána válmmaštallan ášši
 - replihka- jaguottihansáhkvuoru. Áššigieđahallanortnegii guoski bargoortnetsáhkvuoru galgáadditovdal earáid

Čoahkkima jođu dorvvasteami várás ságadoallis lea vuoigatvuohta ovttat áššis ráddjet váldostivraáirasiid sáhkavuoruid guhkkodaga dan láhkai, ahte joavkosáhkavuorru sáhtta bistit 10 minuhta ja eará sáhkavuorru 5 minuhta.

Čoahkkinbáikkis sáhkavuoru galgá doallat iežas sajis dahje sárdnealádusas.

101 § Manjideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos hálesteami áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši manjideamis, máhcaheamis válmmaštallamii dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši gieđahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžuhusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovttamielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoalli gaskkalduhtta ášši gieđahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši gieđahallan joatkašuvvá.

Ášši, mii gieđahallojuvvo vuosttas geardde váldostivrras iige evttohuslistá leat doaimmahuvvon čoahkkinbovdehusa oktavuođas, manjduvvo čuovvovaš čoahkkimii, jos uhcimustá njealjátuoassi báikki alde leahkki váldostivraáirasiin bivdá manjdit ášši. Eará dáhpáhusain ášši manjideamis mearriduvvo eanetlohkomearrádusain.

102 § Evttohusat ja hálesteami loahpaheapmi

Evttohusa galgá addit čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha hálesteami. Ságadoalli čilge hálesteami áigge dahkkon evttohusaid birra ja leago evttohus guottihuvvon.

103 § Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnnaheapmi

Jos hálesteami áigge eai leat dahkkon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa váldostivrra mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaha váldostivrra ovttamielalaččat guottihit čoahkkimis dahkkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa váldostivrra mearrádussan.

104 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii lea dahkkon molssaektosažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat fámohuvvan iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

105 § Jienastanvuohki ja jienastanortnet

Jienasteapmi doaimmahuvvo elektrovnnalaččat/jienastanmašiinnain/ nammačuorvumiin dahje váldostivrra mearridan eará láhkai. Jienasteapmi doaimmahuvvo rahpasit.

Jos jienasteapmái váldin evttohusat leat eanet go guokte, de ságadoalli evttoha váldostivrra dohkkeheapmái jienastanortnega. Jienastanortnet mearrašuvvá čuovvovaš vuodđojurdagiid mielde:

Vuos váldojuvvo jienasteapmái guokte eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa. Vuoitán evttohus biddjo evttohusain, mat leat vel, eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa vuostá. Ná jotkojuvvo, dassái go fidnejuvvo loahpalaš vuosteevttohus vuodđoevttohussii. Goittotge jos jienasteapmái galgá váldit vuodđoevttohusa ollásit hilguma dárkkuheaddji evttohus, de dat galgá biddjot manjmužžan jienasteami vuollái eará evttohusain vuoitán evttohusa vuostá.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Jos ášši guoská mearreruđa miediheami, de váldojuvvo vuos jienasteapmái meari beales stuorámus evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun ja ná jotkojuvvo evttohusaid sturrodaga čuovvu ortnegis, dassái go muhtun evttohus dohkkehuvvo, man maŋŋá unnimus evttohusain ii šat jienastuvvo.

Jos evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun lea sorjjasmeahtun eará evttohusain, de dan dohkkeheamis dahje hilgumis galgá jienastit sierra.

106 § Jienasteami bohtosa gávvaheapmi

Ságadoalli gávnnaha jienasteami vuodul šaddi mearrádusa.

Jos mearrádusa dahkamii dárbbášuvvo lága mielde mearreeanetlogu guottiheapmi dahje ovttamielalašvuohta, de ságadoalli galgá almmuhit das ovdal jienasteami doaimmaheami ja váldit dan vuhtii jienasteami bohtosa gávnnahettiin.

107 § Doaimmabidjoálgga

Go lea dahkan gieđahallama vuloš áššis mearrádusa, váldostivra sáhttá dohkkehit gieđahallon áššái laktáseaddji doaimmabidjoálgaga. Doaimmabidjoálgga čujuhuvvo gielddaráđđehussii. Dat ii oaččo leat ruossalasvuođas váldostivrra mearrádusain iige oaččo nuppástuhtit dahje viiddidit mearrádusa.

108 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Váldostivrra beavdegirjái heivehuvvo dat, mii beavdegirjji ráhkadeamis mearriduvvo 148 §:s.

Váldostivra vállje juohke čoahkkimis guokte áirasa dárkkistit čoahkkimis ráhkaduvvon beavdegirjji dan buohta go beavdegirji ii dárkkistuvvo čoahkkimis.

109 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide

Váldostivrra beavdegirji oktan dasa laktojuvvon váiddačujuhusain dollojuvvo dárkkisteami maŋŋá albmosis gieldda fierbmessiiduin dan láhkai go gieldalága 140 §:s mearriduvvo.

13. Eanetlohkoválga ja gorálaš válga

110 § Válggaide guoski dábálaš mearrádusat

Várrelahtut válljejuvvojit seamma válggas go fásta lahtut. Jos várrelahtut leat persovdnaguovdasaččat, de fásta ja guhtege iežas várrelahtu dahkan evttohaspárat galget dohkkehuvvot ovdal válgga.

Eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, jos oktage dan gáibida. Gorálaš válga doaimmahuvvo álo gitta lihpuiguin. Gittalihppojienasteamis jienasteaddji galgá máhcastit jienastanlihpo dan láhkai, ahte dan sisdoallu ii leat oidnosis.

Jienastanlihpus eai oaččo leat áššehis merkemat. Jienastanlihpot addojit váldostivrra ságadoallái ságadoalli mearridan ortnegis.

Jienastanlihpot sihke vuorbádeamis geavahuvvon lihpot galget seailluhuvvot válgamearrádusa lágafámolašvuođa rádjai. Jos válga lea doaimmahuvvon gittalihpuiguin, de lihpot galget seailluhuvvot gitta konfeluhta siste.

111 § Eanetlohkoválga

Eanetlohkoválggas jiena sáhtá addit geasa beare válgagelbbolaš evttohassii dahje evttohaspárrii. Jos válljemis leat eanet go okta, de doaibmaorgána lahtus lea geavaheamis seamma galle jiena go leat válljenláhkai olbmot dahje evttohaspárat. Ovtta evttohassii dahje evttohaspárrii sáhtá addit dušše ovtta jiena ja buot jienaid ii leat bágggu geavahit.

Go eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, de čoahkkima beavdegirje- dárkkisteaddjit doibmejit seammás jienaidrehkenastin ja veahkehit muđuige válgadoaimmahusas, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

112 § Váldostivrra válgalávdegoddi

Váldostivra vállje doaibmabadjásis gorálaš válggaid doaimmaheami várás válgalávdegotti. Lávdegottis leat 5 lahtu ja sis guhtesge iežas várrelahttu.

Váldostivra vállje lahttun válljejuvvon olbmuiin lávdegotti ságadoalli ja várreságadoalli.

Lávdegotti čállin doaibmá váldostivrra beavdegirjedoailli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

113 § Evttohaslisttáid ráhkadeapmi

Evttohaslisttás ožžot leat eanemustá nu galli evttohasa dahjeevttohaspáranamma go válggas leat válljema vuloš lahtut ja várrelahtut.

Evttohaslisttá bajilčállagis galgá máinnašit, man válggas dat geavhuvvo. Uhcimustá guokte váljastivraáirasa galget vuolláičállit evttohaslisttá. Vuosttas vuolláičállin doaibmá listtá áššeolmmožin, addá listtá váldostivrra ságadoallái ja lea vuoigadahtton dahkat dasa 118 §:s dárkkuhuvvon vuigemiid.

114 § Evttohaslisttáid guođđin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun

Váldostivra mearrida áiggi, goas evttohaslisttát galget manjmuš addot váldostivrra ságadoallái sihke goas válgadoaimmahusa nammačuorvun álggahuvvo.

115 § Evttohaslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen

Go evttohaslisttuid addima mearreáigi lea nohkan, de váldostivrra ságadoalli addá evttohaslisttuid válgalávdegoddái, mii dárkkista, leatgo dat áššáigulleaččat ráhkaduvvon. Jos listtás gávnnavuvvojit feaillat, de addojuvvo áššeolbmui dilálašvuohta divvut feaillaid válgalávdegotti addin mearreáiggi siste.

Jos seamma olmmoš lea evttohaslisttá divvuma manjage evttohasan eanet go ovtta listtás, deválgalávdegoddi galgá, jos vejolaš, dihtoštallat evttohasas, man listái su namma guđđojuvvo.

116 § Evttohaslisttáid ovttahttin

Go evttohaslisttuid vuigemiid vártte várrejuvvon mearreáigi nohká, de válgalávdegoddi ráhkada dohkkehuvvon evttohaslisttuid ovttahttima, masa merkejuvvo juohke evttohaslistái ortnetnummir.

Ovdal válgadoaimmahusa nammačuorvuma álgima evttohaslisttáid ovttahttin addojuvvo váldostivrra áirasiidda diehtun ja lohkkjuvvo jitnosit váldostivrii.

117 § Gorálaš válgga doaimmaheapmi

Jienastanlihppui merkejuvvo dan evttohaslisttá nummir, masa jietna addojuvvo . Váldostivraáirasat addet nammačuorvuma mearriduvvon ortnegis váldostivrra ságadoallái jienastanlihpuset.

118 § Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi

Váldostivrra ságadoalli addá jienastanlihpuid válgalávdegoddái, gii dutká daid gelbbolašvuoda sihke rehkenastá ja almmuha válgga bohtosa čuovvumiin heivvolaš osiid, mii gieldaválggain mearriduvvo.

Válgalávdegoddi addá válgga bohtosis čálalaš almmuhusa váldostivrra ságadoallái, gii gávnnaha válgga bohtosa váldostivrii.

14. Lohkuváldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta

119 § Váldostivraáirasiid álgagat

Čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid gieđahallama maŋŋá váldostivrajoavkkus ja váldostivraáirasis lea vuoigatvuohta dahkat čálalaš álgagiid gieldda doaibmamii ja hálddahussii guoski áššiin. Álgga addojuvvo ságadoallái.

Álgaga galgá dan eanet gieđahalakeahtá sáddet gielddaráđdehussii válmmaštallama vuollái. Váldostivra sáhtámearridit, ahte álgagis dárkkuhuvvon ášši válmmaštallamis gevvojuvvo sáttaságastallan.

Gielddaráđdehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit ovdan váldostivrii logahallama váldostivraáirasiid dahkan ja gielddaráđdehussii sáddejuvvon álgagiin, maid váldostivra ii ovddit jagi loahpa rádjai leat loahpalaččat gieđahallan. Seammás galgá almmuhit, maid doaibmabijuide daid geažil lea álgojuvvon. Váldostivra sáhtá gávnnahit, mat álgagiin leat gieđahallojuvvon lohppii.

120 § Gielddaráđdehussii čujuhan láhkai gažaldat

Uhcimustá njealjátuoassi váldostivraáirasiin sáhtá dahkat gielddaráđdehussii čálalaš gažaldaga gieldda doaibmamis ja hálddahusas.

Gielddaráđdehus galgá vástidit gažaldahkii maŋimustá váldostivrra čoahkkimis, mii vuostasin dollojuvvo viđa mánotbaji geažes gažaldaga dahkamis.

Jos gažaldaga gieđahaladettiin dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus gaskaboddosaš váljagotti ásaheamis čielggadit gažaldagas oaivvilduvvon ášši, de váldostivra galgá mearridit, ásaheavvogo gaskaboddosaš váljagoddi. Eará mearrádusa ii áššis oaččo dahkat.

121 § Gažahandiibmu

Váldostivraáirasis leavuoigatvuohta buktit ovdan gielddaráđdehussii gažahandiimmus vástideami vuollái oanehis eanemustá 5 minuhta guhkkosaš gažaldagaid gieldda hálddahussii ja ekonomijai guoski áššiin. Gažahandiibmu ordnejuvvo ovdal váldostivrra čoahkkima, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit. Gažahandiibmu lea almmolaš.

Váldostivrra ságadoalli doaibmá ságadoallin gažahandiimmus. Gielddaráđdehusa ságadoalli dahje su mearridan olmmoš vástida gažaldagaide. Gažaldagaide vástiduvvo boahtinortnegis, jos ságadoalli ii nuppe láhkai mearrit. Vástádusa oazžuma maŋŋá gažaldaga ovdanbuktis lea vuoigatvuohta dahkat guokte áššái laktáseaddji oanehis lassegažaldaga. Gažaldagaid geažil ii gevvojuvvo hálešteapmi.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Gažaldaga galgá doaimmahit čálalaččat manjimustá 10 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima. Manjá doaimmahuvvon gažaldagat sihke gažaldagat, maidda ii gažahandiimmus geargga vástidit, sirdašuvvet čuovvovaš gažahandiibmui.

IV Oassi

Mearrádusdahkan- ja hálddahusmeannudeapmi

15. Čoahkkinmeannudeapmi

122 § Mearrádusaid heiveheapmi

Dán logu mearrádusat čuvvojit váldostivrra lohku vielddekeahhtá gieldda doaibmaorgánaid čoahkkimiin sihke heivvolaš osiid doaimmahus- ja dárkkistan- olbmuid čoahkkimiin. Logu mearrádusat čuvvojit nuppisadjásažžan hálddahus- njuolggadusa eará loguid ektui, jos ii sierra leat nuppe láhkai mearriduvvon.

123 § Doaimaorgánaid mearrádahkanvuogit

Doaibmaorgána sáhtá gieđahallat ášši fásta čoahkkimisttis, mas čoahkkima oassálastit leat mieldde čoahkkinbáikkis. Fásta čoahkkimis sáhtá geavahit elektrovnnalaš áššehálddašan- dahje jienastanvuogádaga.

Molssaektosaččat čoahkkima sáhtá doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuodain (elektrovnnalaš čoahkkin).

Doaibmaorgána sáhtá maidái dahkat mearrádusaid gokčojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis ovdal čoahkkima (elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi).

Gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida, ahte elektrovnnalaš čoahkkimiidda ja elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmái dárbbaslaš tehnikkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojoholotoktavuođat leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain gáibiduvvo.

124 § Elektronalaš čoahkkin

Doaibmaorgána sáhtá doallat čoahkkima elektrovnnalaččat.

Gokčojuvvon elektrovnnalaš čoahkkimii sáhtá oassálastit dušše dakkár sajis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoahkkimis gevvojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot beasa gullat dahje oaidnit.

125 § Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi

Doaibmaorgána sáhtá mearridit áššiid elektrovnnalaš mearrádusdahkan- meannudeamis gieldalága 100 § mieldde. Mearrádusdahkanmeannudeami sáhtá geavahit buot doaibmaorgána mearridanvöldái gulli áššiide.

126 § Čoahkkináigi ja -báiki

Doaibmaorgána mearrida čoahkkimiiddis áiggi ja báikki.

Čoahkkin dollojuvvo maidái dalle, goas ságadoalli geahččá čoahkkima dárbbaslažžan dahje eanetlohku doaibmaorgána lahtuin dahká ságadoallái evttohusa čoahkkima doallamis iežaset almmuhan ášši gieđahallama várás. Dalle ságadoalli mearri čoahkkinbáikki.

Ságadoalli sáhtá vuodustallojuvvon sivas šluhttet čoahkkima.

127 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá ságadoalli dahje goas son lea eastašuvvan, várreságadoalli.

Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid. Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit, mii doaibmaorgána mearrádusdahkanvuohki čuvvojuvvo guđege ášši buohta. Jos ášši gieđahallojuvvo elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis, de galgá bovdehusas buktit ovdan, man rádjai ášši galgá gieđahallat elektrovnnalaččat.

Evttohuslistá, mii sisttisdoallá čilgehusa gieđahallama vuloš áššiin ja evttohusain doaibmaorgána mearrádusain, sáddejuvvo čoahkkinbovdehusa oktavuodas, jos earenoamáš sivat eai leat easttan. Jos evttohuslisttás, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, de áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusindoallamis.

Čoahkkinbovdehus sáddejuvvo lahtuide ja earáide, geain lea mieldeorrun- vuogitvuohka dahje - geatnegasvuohka, doaibmaorgána mearridan láhkai.

128 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, evttohaslistá, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđđehus dahje dan nammadan virgehálldašeaddji vástida das, ahte dasa dárbbášlaš teknihkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojohatolaktavuodát leat geavaheamis.

129 § Evttohuslisttá ja čuvvosiid almmustuhttin gieldda fierbmesiiduin

Evttohuslistu almmustuhttojuvvo gieldda fierbmesiiduin. Ovdal almmuheami evttohuslisttás váldojit čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás diehtunaddinintreassa. Fierpmis almmustahttin evttohuslisttás sáhtta váldit eret ovtat čoahkkináššiid, maidda ii laktás earenoamáš diehtunaddinintreassa dahje jos earenoamáš sivas ášši válmmaštallan ii almmustuhttojuvvo ovdal mearrádus- dahkama. Evttohuslisttá čuvvosat almmustuhttojit fierpmis guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda áššiid diehtunoažžunintreassaid.

130 § Joatkačoahkkin

Jos čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon buot áššit eai šatta čoahkkimis gieđahallot, de gieđahalakeahtta báhcán áššiid sáhtta sirdit joatkačoahkkimii, masa ii dárbbáš addit sierra bovdehusa. Čoahkkimis eret leamašan lahtuide sáddejuvvo elektrovnnalaš satta joatkačoahkkima áiggi ja báikkis sihke joatkačoahkkima mearrádusdahkanvuogis.

131 § Várrelahtun bovden

Doaibmaorgána lahttu galgá bovdet várrelahtu iežas sadjái, jos son ii beasa čoahkkimii. Go lahttu lea easttalaš man nu čoahkkináššis dahje eastaga geažil ii sáhte oassálastit muhtun ášši gieđahallamii, de son sáhtta bovdet várrelahtu ovtat ášši gieđahallamii.

Maiddá ságadoalli, áššegieđahalli dahje doaibmaorgána čáli sáhttet doaimmahit bovdehusa várrelahttui.

132 § Mieldeorrun čoahkkimis

Doaibmaorgána lahtuid ja áššegieđahalli lassin doaibmaorgána čoahkkimis lea mieldeorrun- ja hállanvuogitvuohka

- váldostivrra ságadoallis ja várreságadoallis gielddaráđđehusa čoahkkimis gieldalága 18.2 § mielde

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

- gielddaráđđehusa ságadoallis ja gielddahoavddas eará doaibmaorgánaid čoahkkimiin, ii liikkáge dárkkistanlávdegotti iige váldostivrra gaskaboddosaš váljagotti čoahkkimiin iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaid čoahkkimiin.

Doaibmaorgána mearrida eará olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

Doaibmaorgána sáhhtá mearridit áššedovdi gullamis ovttat áššis. Áššedovdi sáhhtá leat mielde čoahkkimis áššis geavvan hálešteami nohkama rádjai.

133 § Gielddaráđđehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain

Gielddaráđđehus sáhhtá 2 momeanttas albmanuvvi ráddjemiiguin mearridit eará doaibmaorgánaide iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta doaibmaorgána čoahkkimis. Ovddasteaddjin sáhhtá mearridit maiddá gielddaráđđehusa várrelahtu dahje gielddahoavdda.

Gielddaráđđehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegoddái, váldostivrra gaskaboddosaš váljagoddái iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaide.

134 § Čoahkkima almmolašvuohta

Čoahkkima almmolašvuođas ásahuvvo gieldalága 101 §:s.

Jos doaibmaorgána mearrida doallat almmolaš elektrovnnalaš čoahkkima, de guldaleaddjiide galgá ordnet vejolašvuođa čuovvut čoahkkima interneahtha bokte sihke čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon sajis.

135 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Go lea rahpan čoahkkima, ságadoalli gávnnahe geat leat báikki alde sihke leago čoahkkin lágalaččat čoahkkái bovdejuvvon ja mearridanválddalaš.

136 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoalli leaba eret dahje easttalačča man nu áššis, de välljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várte gaskaboddosaš ságadoalli.

137 § Čoahkkima jođideapmi ja sáhkavuorut

Ságadoalli bargguin čoahkkima jođiheamis ja doaibmaorgána lahtuid sáhkavuoruin ásahuvvo gieldalága 102 §:s.

Áššit gieđahallojit evttohuslisttu čuovvu ortnegis, jos doaibmaorgána ii nuppe láhkai mearrit.

138 § Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahthes ášši gieđahallan

Doaibmaorgána sáhhtá áššegieđahalli evttohusas dahje lahtu evttohusas, mii lea guottihuvvon, váldit eanetlohkomearrádusain gieđahallamii ášši mii ii leat máinnašuvvon čoahkkinbovdehusas.

Jos áššegieđahalli evttohus lea ášši máhcaheapmi válmmaštallama vuollái, de doaibmaorgána sáhhtá čoavdit ášši mearrádusainis dušše vuodustallojuvvon sivas.

139 § Áššegieđahallit

Gielddaráđđehusa áššegieđahallis mearriduvvo 3 §:s.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Áššegiedahallis mearriduvvo doaibmaorgána mearrádusain. Jos doaibmaorgánas leat eanet go okta áššegiedahalli, de doaibmaorgána mearrida, man láhkai ovdanbuktinvástu juohkása áššegiedahalliid gaskka.

Go áššegiedahalli lea eret dahje easttalaš, de su sadjásažžan mearriduvvon doaibmá áššegiedahallin.

Ovdanbuktimis dárkkistanlávdegottis mearriduvvo hálddahusnjuolggadusas nuppi sajis.

140 § Ovdanbuktin

Áššiin mearriduvvo doaibmaorgána čoahkkimis virgehálldašeaddji ovdanbuktima vuodul. Válgalágas ásaheavvon válgadoaibmaorgánain áššiin mearriduvvo goittotge ságadoalli čilgehusa vuodul.

Ovdanbukti vástida iežas ovdanbuktin čoahkkináššiid áššáigullelaš válmmaštallamis ja lea geatnegas dahkat doaibmaorgánii mearrádusevttohusa.

Áššegiedahalli evttohus lea giedahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos áššegiedahalli lea hálesteami áigge rievddadan iežas evttohusa, mii lea evttohuslisttus, de rievddaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos áššegiedahalli evttoha ášši sihkkut eret evttohuslisttus, de ášši sihkkovuvvo, jos doaibmaorgána ii nuppe láhkai mearrit.

Doaibmaorgána sáhtta earenoamáš sivas mearridit, ahte ášši giedahallojuvvo ságadoalli čilgehusa vuodul almmá virgehálldašeaddji ovdanbuktima haga. Doaibmaorgána sáhtta dalle mearridit, ahte ságadoalli evttohus lea giedahallama vuodđun iige dárbbas guottiheami.

141 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši giedahallama álggaheami galgá easttalaš olmmoš almmuhit easttavuodastis ja man geažil lea easttalaš sihke geassádit ášši giedahallamis ja vuolgit čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuođa doaibmaorgána čoavdima vuollái. Áššeomasteaddji olmmoš galgá dárbbu mielde addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuođa árvvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš galgá vuolgit čoahkkimis.

Olmmoš, gean easttalašvuođa doaibmaorgána čoavdá, oažžu oassálastit iežas easttalašvuođa guoski ášši giedahallamii dušše hálddahuslága 29 §:s oaivvilduvvon spiehkastatdilis.

Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

142 § Manideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos hálesteami áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši manideamis, máhcaheamis válmmaštallama vuollái dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši giedahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžehusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovttafielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoallo gaskkalduhtta ášši giedahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši giedahallan joatkašuvvá.

143 § Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi

Evttohus galgá addojuvvot čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Gielddaráđđehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha hálešteami. Ságadoalli čilge hálešteami áigge dahkkojuvvon evttohusaid ja leago evttohus guottihuvvon.

144 § Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnnaheapmi

Jos hálešteami áigge eai leat dahkkojuvvon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaheavvoda evttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaheavvoda, ahte doaibmaorgána ovttamielalaččat guottiha čoahkkimis dahkkojuvvon evttohusa, de ságadoalli gávnnaheavvoda evttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

145 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii on dahkkojuvvon molssaevttolažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat šluhttejuvvon iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

146 § Jienasteapmi ja válga

Jienasteapmái heivehuvvon eará osiid, mii 12 logus mearriduvvo jienastanmeannudeamis váldostivrras. Válga doaibmaheavvoda guoski mearrádusat leat 13 logus.

147 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Beavdegirjji doallamis ja sisdoalus vástida doaibmaorgána ságadoalli. Jos ságadoalli ja beavdegirjedoalli leat sierra miela čoahkkima jođus, de beavdegirjji ráhkaduvvo ságadoalli oainnu mielde.

Beavdegirjji vuolláičállá ságadoalli ja nanne beavdegirjedoalli.

Beavdegirjji dárkkistuvvo doaibmaorgána mearridan láhkai.

Beavdegirjji sáhtta vuolláičállit ja dárkkistit elektrovnnalaččat. Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis dahkkojuvvon mearrádusaid guoski beavdegirjji dahje dan oasi sáhtta dárkkistit sierra ovdal čoahkkima.

Doaibmaorgánabeavdegirjáimerkejuvvo ain juo:

Ortniidandiehtun

- doaibmaorgána namma
- merkejupmi geavahuvvon mearrádusdahkanvugiin (fásta čoahkkin, elektrovnnalaš čoahkkin, spesifiserejuvvojit mearrádusat, mat leat dahkkojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis)
- čoahkkima álgin- ja nohkanáigi sihke čoahkkima gaskkalduhttimat
 - čoahkkinbáiki
- geat ledje báikki alde ja geat eret ja man namas guhtege lea leamaš mielde
 - čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi.

Áššegieđahallandiehtun

Gielddaráđdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

- áššebajilčála
- čilgehus áššis
- áššegieđahalli mearrádusevttohus
- easttalašvuohta ja vuodustusat
- dahkkojuvvon evttohusat ja leago dat guottihuvvon
- jienasteamit: jienastanvuohki, jienastanortnet, jienastanevttohus sihke jienasteami boadus dan láhkai, ahte guđege lahtu bealiváldin albmanuvvá beavdegirjjiis
 - válggat: válgavuohki ja válgga boadus
 - áššis dahkkon mearrádus
 - sierraoaivil.

Eará diehtun

- čiegusindoallanmerkemat
 - ságadoalli vuolláičálus
 - beavdegirjji doalli nannen
 - merkejupmi beavdegirjjidárkkisteamis
 - merkejupmi albmosis doallamis almmolaš diehtofierpmis, jos beavdegirji lea leamaš albmosis.
- Beavdegirjái laktojuvvot mearrádusaide guoski vuigengáibádusrávvagat ja váiddačujuhusat sihke nuppástusohcangildosat.

Doaibmaorgána beavdegirjji sisdollui guoski mearrádusat čuvvot heivvolaš osiin virgehálddašeaddji ja luohttámušolbmoo dahkan mearrádusain.

Gielddaráđdehus addá dárbbu mielde dárkilut rávvagiid beavdegirjji ráhkadeamis.

148 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda lahtuide

Gielddaráđdehusa ja lándegotti beavdegirji oktan dasa laktojuvvon vuigen- gáibádusrávvagiiguin dahje váiddačujuhusain dollojuvvo dárkkisteami manjá albmosis gieldda fierbmessiidduin dan láhkai go gieldalága 140 §:s dárkilabbot mearriduvvo.

Eará virgeoapmahačča beavdegirji addojuvvo vástideaddji láhkai diehtun gieldda lahtuide, jos áššáigullelaš virgeoapmahaš geahččá dan dárbbaslažžan.

Gielddaráđdehus addá rávvagiid čiegusindoallan- ja diehtosuodjeatnegasvuodaid vuhtii váldimis attedettiin mearrádusaid diehtun almmolaš diehtofierpmis. Lávdegoddi sáhtá addit dárkilut rávvagiid doaibmasuorggistis.

149 § Mávssut luohhámušdoaimma dikšumis

Luohttámušolbmuid čoahkkin- ja eará mávssuin mearriduvvo váldostivrra dohkkehan bálkánjuolggadusas, man heiveheamis gielddaráđdehus mearrida.

16. Eará mearrádusat

150 § Álgavuoigatvuohta

Gieldda ássis sihke gielddas doaibmi servošis ja vuođđudusas lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid gieldda doaibmamii guoski áššiin. Bálvalsa geavaheaddjis lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid iežas bálvalsii guoski áššis.

Álgaga galgá dahkat čálalaččat dahje elektrovnnalaš áššegirjjiin. Álgagis galgá boahit ovdan, masa ášši guoská sihke álgaga dahkki namma, ruovttugielda ja oktavuodadieđut.

151 § Álgaga gieđahallan

Álgaga gieđahallá dat gieldda virgeoapmahaš, geas lea doaibmaváldi dahkat mearrádusaid álgagis dárkkuhuvvon áššis. Jos doaibmaválddálaš virgeoapmahaš lea doaibmaorgána, de álgagiin ja álgagiid vuođul čađahuvvon doaibmabijuin galgá addit doaibmaorgánii dieđu manjelabbos mearriduvvon láhkai.

Gielddaráđdehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit váldostivrii logahallama dan doaibmaváldái gullelaš álgagiin ja daid vuođul čađahuvvon doaibmabijuin. Váldostivra sáhtá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Eará doaibmaorgána earet váldostivrran doaibmaváldái gullelaš álgagiin galgá addit dieđu doaibmaorgánii dan láhkaid go dat leat mearridan. Doaibmaorgána sáhtá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Jos álgaga dahkkin leat uhcimustá guokte proseantta gieldda ássiin, de álgaga galgá guđa mánotbaji siste álggaheamis váldit doaibmaválddálaš virgeoapmahačča gieđahallama vuollái.

152 § Álgaga dahkkái addin dieđdut

Álgaga dahkkái galgá almmuhit mánotbaji siste álgaga boahtimis, man virgeoapmahaččas álgga gieđahallojuvvo, árvaluvvon gieđahallanáigi sihke geas fidne lassedieđuid álgaga gieđahallamis.

Dan manjá go álgga lea gieđahallon lohppii, álgaga dahkkái galgá almmuhit, leago álgga dolvon doaibmabijuide.

153 § Bargofápmobálvalusat

Bargofápmobálvalusain vástida gieldalága 51-52 § mielde dahkkon soahpamuša mielde ovttasdoaibmanguovu, man vástugiendan doaimá Soađegilli ja oktasašbargogiendan Anár, Giemajávri, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Suovvaguoika ja Ohcejohka.

154 § Áššegirjjiid vuolláičállin

Váldostivrra ja gielddaráđdehusa mearrádussii vuođđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá gielddahoavda.

Váldostivrra ja gielddaráđdehusa doaimmahusgirjji ja čállosa vuolláičállá gielddahoavda.

Eará doaibmaorgána mearrádussii vuođđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá doaibmaorgána áššegieđahalli.

Eará doaibmaorgána doaimmahusgirjji ja čállosa vuolláičállá doaibmaorgána áššegieđahalli.

Doaibmaorgána beavdegirjeváldosa vuolláičállá beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Gielddaráðdehus 28.11.2022 § 195 • Váldostivra 15.12.2022 § 64

Doaibmaorgána áššegirjjiin addin váldosiid ja kopijaid duodášta riektagin beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Virgehálldašeaddji vuolláičállá mearrádusaid, soahpamušaid, čatnasemiid ja eará áššegirjjiid áššiin, maid ieš lea mearridan.

Válmmaštallamii guoski áššegirjjiid vuolláičállá ášši válmmaštalli.

155 § Duodáštuslaš diehtunaddima vuostáváldin

Duodáštuslaš diehtunaddima sáhhtá gieldda beales vuostáváldit gielddaráðdehusa ságadoalli, gielddahoavda sihke virgehálldašeaddji, gean gielddahoavda fápmuda.

Duodáštuslaš diehtunaddima sáhhtá gieldda beales lávdegotti doaibmasuorggis vuostáváldá lávdegotti ságadoalli ja lávdegotti doaibmasuorggi njunuš virgehálldašeaddji.

Ohcejoga gieldda hálddabusorganisašuvdna

